

végző modell attól is függ, milyen tesztet alkalmazunk egy-egy változó szignifikanciájának eldöntésére. A mul-tikollinearitás problémájának tárgyalásánál célszerű lett volna megemlíteni, hogy ez akkor jelent elsősorban problémát, ha a regressziós modell célja elsődlegesen a különböző magyarázó változók hatásának elemzése. Ha viszont a regressziót elsődlegesen előrejelzésre (vagy interpolációra) kívánjuk használni, akkor kevésbé zavaró a multikollinearitás, ilyenkor a modell minél pontosabb illeszkedése az adatokhoz a döntő. A főkomponens-regresszióval kapcsolatban pedig megemlítendőnek tartanám a főkomponensek közgazdasági (szociológiai stb.) értelmezésének problémáját.

A könyv utolsó, tizedik fejezete három pontban vázolja a statisztika – elsősorban a hivatalos statisztikai szolgálat – szerepét a társadalomban. Egyetértek azzal, hogy nagyon fontos, hogy a leendő közgazdászoknak, de általában is a könyv olvasóinak reális képük legyen a hivatalos statisztikai szolgálat működéséről, céljáról, módszereiről. Talán jó lett volna utalni egyrészt arra, hogy a Központi Statisztikai Hivatal kiadványainak többsége az 1990-es évek eleje óta már kétnyelvű (magyar–angol), másrészt arra, hogy a magyar hivatalos statisztika már nagymértékben igazodik a nemzetközi szervek (ENSZ, EUROSTAT) által kidolgozott fogalmakhoz, módszerekhez, csoportosításokhoz.

Sajnálatos, hogy néhány ábránál (1.2.c, 2.13, 4.2, 4.10, 4.11, 6.4, 7.21) kisebb pontatlanságok vagy a szövegben hibás hivatkozások maradtak, illetve a szövegszerkesztés sem tekinthető tökéletesnek (elírások, sajtóhibák, rossz elválasztások), de ezeket könnyen javítani lehet egy utánnomás vagy a könyv újabb kiadása során.

Bár ismertetésemben több kritikai észrevételt is megfogalmaztam, semmi esetre sem szeretném, ha az olvasóban ezek s nem a könyvet méltató sorok maradnának meg. Az észrevételek elsősorban azt célozzák, hogy a szerzők fontolják meg ezeket, s ha akarják, vegyék figyelembe az oktatásban, illetve a könyv újabb kiadása, esetleges átdolgozása során. Meggyőződésem ugyanakkor, hogy akinek lehetősége nyílik a szóban forgó statisztikakönyvet átolvasni, belőle tanulni, az ismertett módszereket alkalmazni munkája során, tapasztalni fogja, milyen segítséget jelent e kiváló könyv a statisztika elméletének és módszereinek jobb megértéséhez és elsajátításához, amihez a nagyszámú, jól kiválasztott, gyakran gépi programcsomagok alkalmazását is illusztráló példa, gyakorlat is nagyban hozzájárul.

Éltető Ödön

DOBAY PÉTER:

AZ IRODA.
EMBEREK, GÉPEK, SZERVEZET

Panem Kft. – McGraw– Hill Inc. 1996. 295 p.

A könyv szerzője (a Janus Pannonius Tudományegyetem Közgazdaság-tudományi Karának docense) már évek óta tanítja a közgazdászhallgatóknak, a posztgraduális képzésre járó üzletembereknek, kutatóknak, hogy a vállalat irodája, a hivatal sokszor fontosabb, mint a műhely vagy a gépsorok.

A szerző a bevezetőben arról szól, hogy célja összefoglaló ismereteket adni arról, hogyan és miért kell a szellemi munkások (menedzserek, közigazgatási dolgozók, szabad foglalkozásúak: egyre több ember!) munkahelyét hatékonyan megszervezni s kialakítani.

A könyv fejezetei a következők:

1. Az iroda és az automatizálás (információ, folyamatok, technológia);
2. Az iroda funkcionális folyamatai (szövegek, képek, hangok, számok kezelése)
3. Az irodai szervezet (felépítés, költségek, hatékonyság; majd két különleges iroda tárgyalása: az elektronikus dokumentumtovábbítás, az EDI, valamint a távmunka szervezése);
4. Irodai rendszerek szervezése (szükségesség, életciklus, modellek);
5. Emberek és technika (a környezet, a menedzser szerepe);
6. Az iroda jövője (automatizálás, elektronizálás, emberi problémák).

Az irodák a szellemi dolgozók tipikus munkahelyei. Az államháztartási reform, az új vállalkozások, a korszerű közigazgatás, az önkormányzatok olcsó és hatékony működésének igénye, az információs technika szükségessé teszi azt, hogy az irodák hatékonyan működjenek, az információ feldolgozása és továbbítása, az ügyfelek kiszolgálása szakszerű, gyors és megbízható legyen.

A könyv témája pontosan ez: milyen legyen a hatékony iroda, hogyan lehet az irodát automatizálni, melyek az iroda főbb funkcionális folyamatai, mire képes az irodai adatfeldolgozás, az irodai szervezetnek milyen formái vannak, mi az iroda jövője. Ez a témaválasztás a kötet egyik újszerűsége. Jól ábrázolja és bizonyítja, hogy az információfeldolgozási munkahelyek megszervezése, korszerű szemléletű vezetése, technológizálása, igen fontos egy vállalkozás vagy hivatal életében. Mint mindent, ezt is lehet jól vagy rosszul csinálni, de meg is lehet tanulni a hatékony működés technikáit.

Az ügyvitelszervezési és irodatechnikai terület eszközei, módszerei viharos sebességgel avulnak el.

(Ezek ismertetésével a könyv nem is foglalkozik, de megadja a jelenleg elérhető ide vonatkozó fontosabb irodalom jegyzékét.) Ugyanakkor a könyv nagy érdeme, hogy szakít azzal az illúzióval, hogy a szövegfeldolgozás látványos gépesítése mindent megold. A technológiai rendszerek is gondosan meg kell tervezni, illeszteni kell a szervezet elvárt működési funkcióihoz, alrendszeréhez, s elemezni kell a várható költségeket. Az átképzés, sőt a folyamatos képzés elengedhetetlen feladat. Az olvasó az egyes eljárások, technikák előnyeiről és hátrányairól, az irodák különböző funkcióiról, felépítéséről és jövőjéről részletes áttekintést kap.

Többévi irodaszervezési kurzus és tanfolyam után az a szerző véleménye, hogy az iroda a menedzser munkahelye, s ha neki sokat fizetünk, teremtsük meg körülötte ugyanazt a hatékony környezetet, amit az ipari munkásnak a gyárban.

Az információfeldolgozással foglalkozó kutatások jelentőségét alátámasztja, hogy a fejlett piacgazdasággal rendelkező országokban, elsősorban az Egyesült Államokban véget ért egy két évszázada tartó korszak, amit első-, illetve második ipari forradalom néven emlegetnek. Ez az időszak a nyersanyagok és az energia kora volt, mert a fejlődést az egy főre vagy az egységnyi GDP-re jutó nyersanyag, illetve energiafelhasználás arányának növekedésével mérték. Ezek a mutatók már régóta csökkennek, a trendek hatalmas „információs szolgáltató” jellegű foglalkoztatási növekedést mutatnak a hetvenes évek óta. A fejlett országokban ezzel párhuzamosan meredeken emelkedik az irodai munkahelyekre fordított pénzeszközök mennyisége: számítógépek, hálózatok, szoftverek, képzett munkaerő, kommunikációs eszközök. Sokan „info-kommunikációs

társadalomról” beszélnek, az Európai Unió Bangemann-jelentése a távmunkát, a telekommunikációs irodák tömeges elterjedését jósolja.

Dobay Péter szerint feltáró munkára van szükség, azután szervezésre, majd persze gépekre, automatizálásra, mindenféle csillogó dologra – s közben vigyázni kell arra, ami a szervezetben egyre drágább: a tapasztalt dolgozóra, a felkészült menedzserre, akiknek teljesítményét növelni akarjuk – miközben szétdőljük megszokott munkahelyét, mert a káoszban se elektronika, se hálózat, se szoftver nem fog rendet teremteni. A kötet lényegében szakkönyv, igen sok szakirodalmi hivatkozással, definíciókkal, feltáró elemzéssel. Ilyen értelemben értéke, hogy kutatómunkára serkent egy elhanyagolt területen: eléggé szomorú, hogy nincsenek kiterjedt, statisztikailag megbízható adatgyűjtések az irodákban dolgozó milliós tömeg képzettségéről, teljesítményéről, vagy éppen a szellemi munkahelyek költségeiről.

A szerző minden fejezetben esettanulmányokat közöl oktatási céllal, kérdéseket tesz fel, feladatsorokat ad. Ezáltal az anyag alapozó tankönyvként is használhatóvá válik a vezetőképzésben, a menedzserképzésben, szakirányú vagy éppen egyetemi képzési formákban. Ezt a célt támogatja, hogy a Művelődési és Közoktatási Minisztérium pályázatának elnyerésével a Kiadó a könyvet jelentős kedvezménnyel adja oktatási intézmények és hallgatók számára.

A könyv 1997-ben a Pécs város Önkormányzata által alpított „Az év legjelentősebb publikációja” különdíjat nyerte el.

Dr. Sipos Béla